

beszámoló

térjátékok látóhatáron innen és túl

GYIK Műhely „*érintsd meg a végtelent!*” komplex művészeti kurzus

témavezetők: Szentandrás Dóra és Terbe Rita építészek
munkatárs: Barta Fruzsina építész
fotó: Szentandrás Dóra, Barta Kolos, Terbe Rita
GYIK Műhely Gyermek és Ifjúsági Képzőművészeti Műhely
Magyar Nemzeti Galéria, Budai Vár
www.gyikmuhely.hu

CÉLOK

Elsődleges célunk a térbeli vizuális kultúra fejlesztése. A 6-10 éves korosztálynál síkbeli alkotások képzik a vizuális nevelés fő gerincét. A térbeli alkotások elvéve, egymástól izoláltan, összefüggések nélkül jelennek meg. Hiányzik az átfogó, térbeli vizuális neveléssel foglalkozó, egymásra épített, gyakorlati tananyag. Holott mindig valamilyen térben vagyunk és mozgunk. A terek hatással vannak ránk, a cselekvéseinkre tudatosan és tudat alatt egyaránt. Ezért tarjuk fontosnak a bennünket körülvevő környezettel való ismerkedést.

A térbeliség egyik izgalmas területe a vak emberek tér/tömeg viszonya. Ezért felvettük a kapcsolatot a Vakok intézetével, s kísérletképpen két vak gyermek kapcsolódott csoportunkhoz.

Célunk továbbá, hogy feladatainkkal meghökkentsük, kizökkentsük a gyerekeket a megszokott sémákból, és hogy alkotásaikkal gondolkodásra és kísérletezésre készítsük őket.

A CSOPORT

Létszám: 13-15 fő, korcsoport: 5-10 év. A csoport alapvetően 3 fő részre osztható:

- a nagyok (kb 8 fő): 9-10 éves lányok, akik nagyon érdeklődőek, kreatívak és ügyesek.
- a kicsik 5 év körüli fiúk (kb 3 fő): Érdeklődőek, kíváncsiak, nyitottak. Koruknál és nemüknél fogva kajlábbak, mint a nagyok. Náluk a feladat „elcsípésére” nagyobb hangsúlyt kell fektetni, Fontos a feladat gyors megértése, szükség esetén frissítése és megújítása, hogy a lelkesedés a foglalkozás végéig kitartson.
- vak gyerekek (2 fő): 10 év körüliek, születetten, szinte teljes mértékben vakok. Nagyon lelkesek, kreatívak és nyitottak.

TEMATIKA

Célunk a térbeli gondolkodás felélesztése és inspirálása, különböző térbeli feladatok megoldásával.

Az órák két fő típusba sorolhatók:

- modellezés: különböző anyagok megismertetése és szokványostól eltérő alkalmazásával az anyagra és a feladatra való összpontosítás.
- térábrázolások: Feladatainkkal az ábrázolás megszokott egysíkú, kimerevített pillanatképeken túli ábrázolási lehetőségek megismertetése és alkalmazása: Távolság és méretek közötti összefüggések, arányrendszerek, perspektívák és különleges ábrázolási módok alkalmazása.

A FOGLALKOZÁSOK MENETE:

- feladatismertetés (játékos tanulás, figyelemfelkeltés)
- ráhangolódás (elmélyülés a feladatban)
- közös és egyéni munka, párbeszéd, technikai segítségnyújtás (háttérben szól a zene)
- levezető feladat (akciószerű zárás)

feladat neve: **sátrak**
felhasznált anyagok: fa pálcá, gipsz, géz, víz

Modellek a „menedék” fogalmára. A fa pálcák egymáshoz gipszes-gézes csomózással rögzülnek, a felületeket, síkokat a kifeszített géz adja.

Célok és eredmények: A sátrak az alkotók szabad és egyéni alkotásai. Az elkészült formák vizuális előképeket idéznek: csillag alap, négyzetes és kör jurta, kúp.

Az alkotások közül az alsó, középső un. „tapintott alkotás”. Készítője születetten vak, aki ebből adódóan nem rendelkezik vizuális előképekkel. Alkotása mindezekkel együtt illeszkedik a csoport munkái közé. Különbségként az említhető, hogy modelljének alap állapota nem meghatározott. A látók sátrainak a megvan az alja, teteje, s többnyire így is kell azokat elhelyezni. A tapintott alkotás mintha térben egységesebb egészet képezne. Modellje több oldalra is fordítható és értelmezhető.

A hófehér alkotások izgalmas fény-árnyékhatásokat adnak.

feladat neve:

komplementer sátrak

felhasznált anyagok:

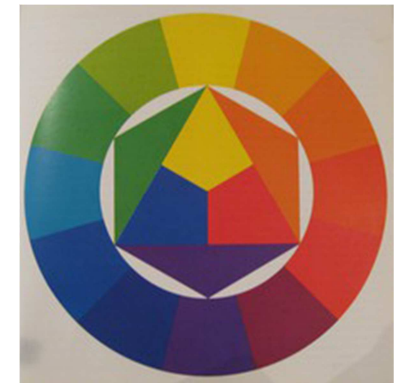
fa pálca, gipsz, géz, víz, tempera

A „menedék” fogalmára készült modellek komplementer-kontraszt szerinti feldolgozása.

Célok és eredmények: a színek és a komplementer fogalmainak elsajátítása. A választott színpárok: sárga-ibolya, vörös-zöld, narancs-kék. Ábrázolási módok: komplementer árnyék (bal fent), felülnézet, oldalnézet, perspektivikus nézet, valamint a modell formájának geometrikus kifejtése (jobbra lent).

Az elkészült alkotásokról Kara Dávid grafikus, MKE rövid videót készített:

<http://www.youtube.com/watch?v=fouxGKVAVDk&feature=share>

feladat neve:

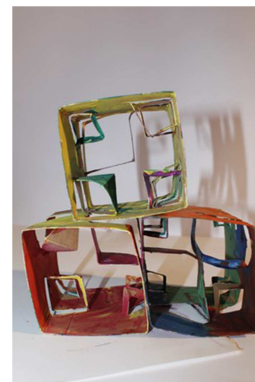
te(L)jes álmok-kaptárok

felhasznált anyagok:

tejes doboz, tempera

Re-papír kaptár kompozíciók: alkossunk a semmiből valamit, a használhatatlannak tűnő doboz újraértelmezésével.

Célok és eredmények: Az alkotás lényege, a felfedezés öröme: a re-papír alkotás és a doboz belső világának kifejtése. A választott technika, az összehajtott doboz bemetszése és a vágott felületek dobozbelsőbe való hajtása a belső térformálás végtelen tárházát mutatja be. Az alkotások egymásra helyezésével és színezésével izgalmas kaptárok készültek.

feladat neve:

Mondrian múzeum

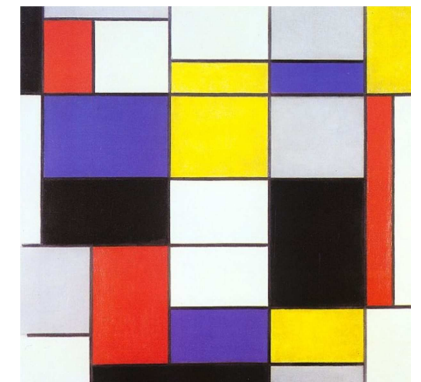
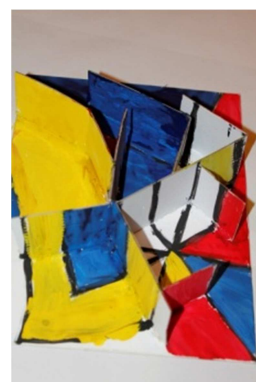
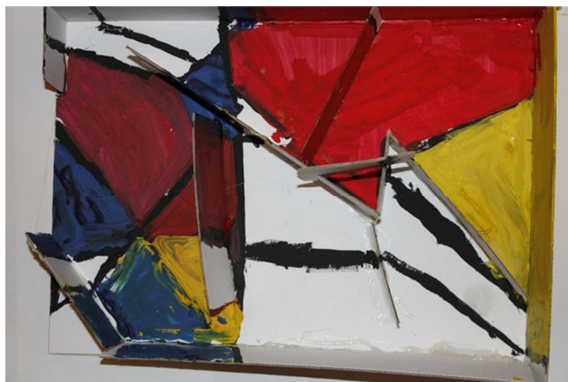
felhasznált anyagok:

fehér mikro karton, ragasztó pisztoly, tempera

Piet Mondrian (1872-1944) képeinek elemzése: komponálás, arány, rendszer és színhasználat. Ezt követően múzeumi tér építése mikro kartonból, mégpedig úgy, hogy a tér legalább két oldalról lehatárolt legyen, s a belsőbe térosztó elem kerüljön. A kész modellre Mondrian hangulatú kép festése úgy, hogy a festmény síkban-térben egységet képezzen.

Célok és eredmények: a múzeumi tér építésével térhatárolási alapok elsajátítása, a festéssel: a síkbeli alkotások térbe való átmenelése.

Fontos megemlítenem, hogy az alkotások nem másolások, az eredeti képpel való hasonlóság a gyerekek magas szintű megfigyelő és ábrázó képességét mutatja.

feladat neve:

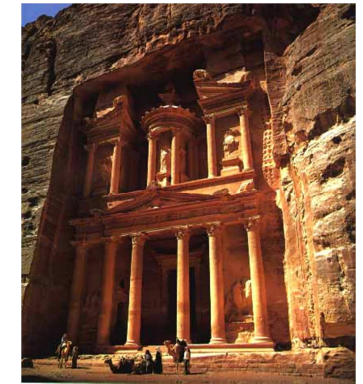
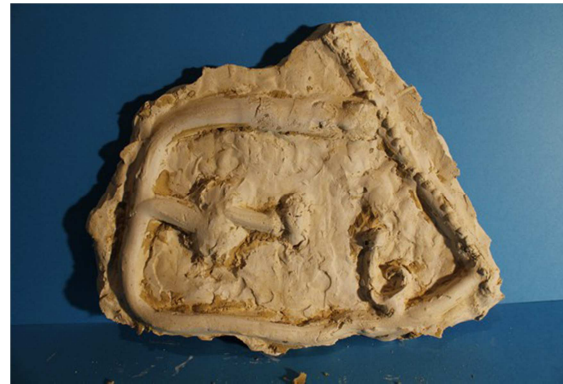
a mi Petráink, sziklatemplomaink

felhasznált anyagok:

agyag, gipsz

Hazai és külföldi sziklatemplomok vetítése, ismertetése (II. Ramszesz temploma, Abu Szimel - Egyiptom, Petra - Jordánia, Magyarok Nagyasszonya sziklatemplom, Budapest - Gellért-hegy)

Célok és eredmények: A kultúrtörténeti kitekintés távoli és hazai kultúrák, hagyományok, természetes és épített környezeti rendszerek ismertetésével. A példaként bemutatott sziklaépítészetben a formálás alapelve az elvétel, a szubtraktív alkotási módszer. A műhelymunkánk során agyagból az elvétel - kimarás technikájával negatív agyagforma készült, melynek pozitív öntvénye lett maga az alkotás. A folyamat során a pozitív-negatív fogalmak és egymáshoz való viszonyuk rögzült az alkotókban.

feladat neve:

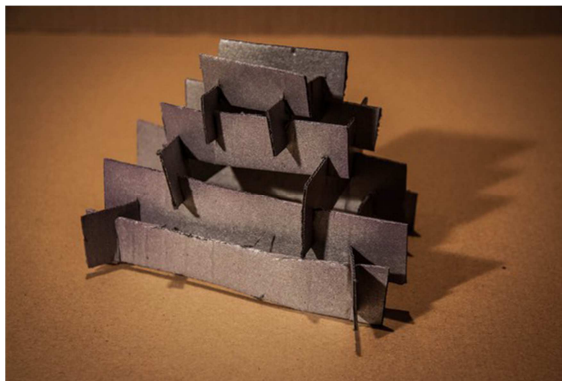
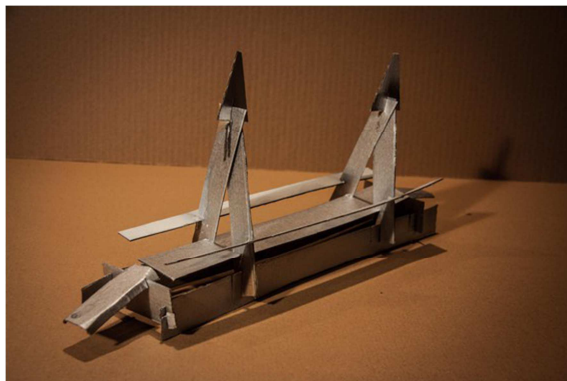
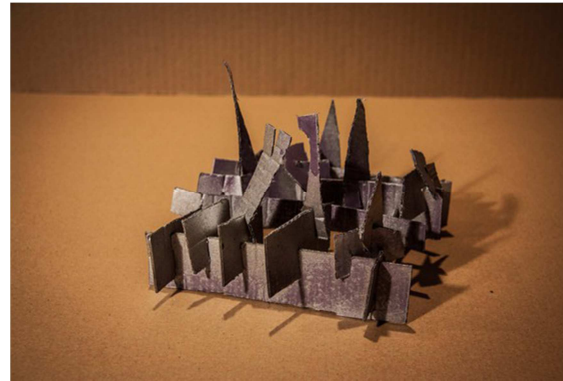
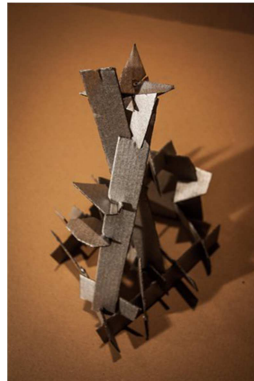
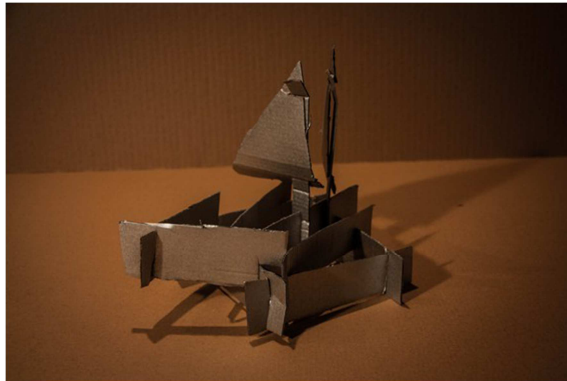
papír térkompozíciók

felhasznált anyagok:

20x50cm-es mikro karton, olló, színes spray

Térbeli alkotás készítése és rögzítése ragasztó nélkül.

Célok és eredmények: A mikro karton csíkokra vágásával és bevágásával (szorításos-feszítéses rögzítéssel) meghatározott rendszerben való alkotás. Az egyes elemek additív módszerrel egymásra és egymásból épülnek. A folyamatban síkok és egymáshoz való viszonyuk határozza meg a formát, mely lényegében ellentéte a sziklatemplomos szubtraktív alkotási módszernek.

feladat neve: **nyomok**
felhasznált anyagok: nagyméretű papír, festék

„Kultúrtörténeti bolyongások * Végtelen terek” című nyári tábor hétindító térinstallációja.

Célok és eredmények: A feladat eszmei háttere a képzeletbeli utazás kezdete. Elindulunk, s ennek fizikai kivetülése a lábnyomok megjelenése, a szokványostól jelentősen eltérő méretben és technikával (lábbal) festve. A különböző színek az utazók és uticélok sokféleségére utal.
Az elkészült alkotás a műterem terét osztja, leválasztva egy a tábor alatt kedvelté vált pihenő-alvó kuckót.
A feladat akciószerűsége kiválóan feloldja az első nap szorongó érzéseit. Az alkotók felszabadultakká válnak.

Zárszó

A csoport elsődleges célja a térlátás fejlesztése térbeli alkotásokon és rajzos vizuális gyakorlatokon keresztül. Az eleinte még biztatásra váró gyerekek pár foglalkozás után az amúgy síkbeli feladatot maguktól térbe emelték.

A vak és látó gyerekek közös munkája minden résztvevő fél számára nagyon fontos és értékes.

A gyerekek szabad - irányításmentes - alkotása az alkotói egyéniség megjelenése, az önkifejezés a kreativitás fejlesztése a foglalkozások legfontosabb jellemzői, melyeket a gyerekek is éreznek és élveznek:
„Azt szeretem a GYIK Műhelyben, hogy itt mindent lehet!”

A folyamat, mely elkezdődött izgalmas területe vizuális kultúránknak, mely bőven rejt még magában felfedezésre váró területeket. Ezzel a gondolattal zárjuk tavaszi és kezdjük az őszi félévünket.

Budapest, 2013. augusztus

Terbe Rita
Szentandrás Dóra
Barta Fruzsina